

УДК 783.079:[008:39]-042(477.52)

ORCID ID <https://orcid.org/0000-0003-3418-8737>DOI: <https://doi.org/10.37627/2311-9489-20-2021-2.163-170>

ФЕСТИВАЛІ ДУХОВОЇ МУЗИКИ СУМЩИНИ В АСПЕКТІ КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКИХ ТРАДИЦІЙ РЕГІОНУ

Пахомов**Юрій Миколайович**

аспірант, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, м. Суми
yupakhomov2@gmail.com

Пахомов**Юрій Николаевич**

аспірант, Сумской государственной педагогический университет имени А. С. Макаренко, г. Сумы
yupakhomov2@gmail.com

Yuriy Pakhomov

graduate student, Sumy State A. S. Makarenko Pedagogical University, Sumy
yupakhomov2@gmail.com

Анотація. Розглядається такий різновид музичної діяльності, як фестивалі духової музики. У результаті досліджень прослідковано виникнення та розвиток деяких оркестрових фестивалів, що проводяться в Сумській області на різних виконавських рівнях. Визначається їхня роль у естетичному та патріотичному вихованні, а також необхідність подібних заходів для популяризації оркестрової духової музики, збереження та подальшого розвитку традицій оркестрового виконавства, які мають важливе значення як у військових ритуалах, так і в суспільному житті регіону. З'ясовано, що в наш час фестивалі духової музики є основним фактором розвитку цього жанру виконавства. Незважаючи на досить широке висвітлення фестивалів, події в жанрі оркестрової духової музики, що відбуваються на різних рівнях виконавства на Сумщині, не отримали належної уваги. Висвітлення цієї проблематики необхідне для правильного розуміння та аналізу стану виконавства на духових інструментах в області. Матеріал статті буде корисний для науковців, що досліджують фестивальний рух та розробляють питання історії та розвитку духової музики в нашій країні.

Ключові слова: фестиваль, фестивалі Сумщини, духові оркестри, традиції, фактори розвитку.

Постановка проблеми, її актуальність та зв'язок із важливими практичними завданнями, значення вирішення проблеми. На сьогоднішній день фестивалі є загально визнаною формою проведення культурно-масових заходів у галузі театрального, художнього та музичного мистецтва. Фестивалі духової музики для глядачів є дуже зручною формою проведення: в одному місці поціновувачі музичного мистецтва мають змогу побачити й почути колективи з різних куточків нашої країни та з-за кордону, відчути душу та серцебиття кожного з оркестрів. Сумщина є регіоном, де підтримуються історичні традиції військових та цивільних духових оркестрів, де в музичних школах та фаховому коледжі виховується молода зміна виконавців на духових інструментах, що хочуть іти в ногу з сучасністю і брати участь у цікавих музичних заходах, якими є фестивалі. Організація та проведення таких фестивалів важлива й для культурного виховання населення, його естетичних смаків та духовного розвитку. Дослідження історії виникнення та шляху розвитку таких музичних подій буде корисним як для дослід-

ників, так і для охочих проводити подібні заходи у своїх регіонах.

Останні дослідження та публікації. Тема фестивального руху України вже досліджувалась у різних напрямках С. Зуєвим, К. Давидовським, Є. Манелюком, С. Виткаловим, О. Литовкою. Ними визначається провідна роль музичних фестивалів у розвитку жанрів мистецтва та вихованні культури населення. В області духової музики фестивальний рух досліджували Г. Григор'єв та О. Сіончук, що визначили духову музику з її різноманітністю та яскравістю мистецтвом, спрямованим на збереження світової та української музичної спадщини. Деякі фестивалі духової музики, що проводяться в Сумській області вже близько 20 років, зайняли свою нішу в культурному житті регіону, стабільно збирають на своїх заходах різноманітну публіку й мають значення та роль, які ще не окреслювались у наукових дослідженнях.

Метою статті є дослідження фестивалів духової музики, які проводяться на Сумщині, визначення їхньої ролі в розвитку жанру та значення в культурно-мистецькому житті області.

Виклад матеріалу дослідження. Мистецтво духових оркестрів у нашій країні має глибоке коріння. Особливого значення набула духово оркестрова музика у військових ритуалах, і з часів військової реформи Петра I почався її стрімкий розвиток. З часом духові колективи з'явилися у маєтках заможних людей і функціонували як розважальні. Сумщина є краєм, який підтримує традиції духової музики, що виникли в часи дислокації гусарських полків у середині XVIII століття. З історії Охтирського гусарського полку відомо, що його було двічі нагороджено трубами: 19 срібними трубами «За відзнаку у війні 1812 року» та 21 Георгієвською трубою «За вмілу атаку в боях біля фортеці Шумла» (1830 рік), що засвідчує високий статус духової музики та її важливу роль у армії. Розвиток духових оркестрів України XX століття відбувався в напрямках, заданих комуністичною партією: широкі впровадження колективного музикування у вигляді гуртків для школярів та клубних оркестрів на підприємствах дало поштовх для виникнення великої кількості духових оркестрів. Їхня діяльність зосереджувалась на обслуговуванні урочистих заходів та демонстрацій, рідше проводились конкурси художньої самодіяльності. Починаючи з часів незалежності, духові оркестри, окрім участі в армій-

ських ритуалах та святкових заходах, залучаються до різних форм виступів, також і на фестивалях.

Сучасний культурний простір України характеризується потужним розвитком фестивального руху, який підтримує тих виконавців, жанри та напрями, які здебільшого залишаються поза увагою вітчизняних мас-медіа та преси, а також допомагає їм розвиватися (Литовка, 2013, с. 111).

По всій території України проводиться досить велика кількість фестивалів духової музики, що зумовлено їхньою популярністю серед населення, бо такі виступи надихають та створюють гарний настрій. Проведення деяких з них приурочене до державних свят, наприклад: День перемоги над нацизмом у Другій світовій війні, День Конституції, День Незалежності, дні визволення міст. Незмінним і позитивним моментом у проведенні цих заходів є участь у них військових духових оркестрів. Обласні центри, як правило, мають свої, місцеві колективи, що зазвичай беруть участь та презентують на фестивалі свій регіон.

Однією з найбільш яскравих видовищних і змістовних форм діяльності є участь оркестрів у фестивалях. Саме тут їм може бути представлена можливість показати все, на що вони здатні. Якщо говорити про фестивалі духової музики, то форма їхнього проведення дозволяє продемонструвати можливості оркестрів у повному обсязі. Це марш-паради, концертні виступи, дефіле, плац-концерти, ритуали й багато інших заходів. (Григор'єв, 2015, с. 174).

Кожен з фестивалів духових оркестрів організатори намагаються зробити особливим, привабливим для глядачів, надаючи йому тієї чи іншої тематики. До участі в українських фестивалях запрошують вітчизняні та закордонні духові оркестри (і військові також). Як правило, такі колективи складаються з професійних музикантів, їхні виступи є якісно відпрацьованими, цікавими та яскравими. Репертуар оркестрів складається з досить різних за тематикою творів, танцювальної і пісенної музики, але спільним для всіх колективів є виконання ними досить великої кількості маршів. Звичайно, марші — це музичні твори, але у виконанні духових оркестрів вони мають прикладний характер і використовуються на демонстраціях, парадах та під час військових ритуалів. Серед українських духових оркестрів найуживанішими є такі твори названого вище жанру: «Козацька слава» та «Вільна Україна»

О. Морозова, «Український марш» М. Орача, «Калина пам'яті» Б. Сапелюка, «Запорізький марш» Є. Адамцевича, «Богдан Хмельницький» Л. Петкевича та інші.

Загально визнано, що духовна музика, яка є найбільш демократичною, доступною і популярною, позитивно впливає на емоційно-психологічний стан слухачької аудиторії. Різноманітні її форми, невибагливість у використанні й популярність дають можливість військовим духовим оркестрам брати участь у різноманітних заходах (О. Сіончук, & Ю. Сіончук, 2019, с. 73).

Одним зі способів урізноманітнити виступи є колаборація духових оркестрів із танцювальними та іншими видами шоу-програм. Так, для створення динамічності та ще більшої яскравості шоу організатори запрошують на фестивалі духової музики колективи мажореток. Мажоретки (фр. *majorette*) — це помічниці тамбурмажора — головного барабанщика. Уперше з'явилися у Франції в часи Наполеона, а зараз цей вид дійства виділився в самостійний, і, як у кожному виді спорту, з нього проводяться змагання. Окрім жезлів та барабанів, мажоретки можуть використовувати помпони, банери та прапори. Учасниці цих колективів у яскравих костюмах та з яскравою атрибутикою дійсно прикрашають своїми виступами фестивалні заходи, адже їхні номери містять і дефіле, і різні сольні гімнастичні композиції. Колектив мажореток «Альфа» з Хмельницького веде активне творче життя і на фестивалі «Art Major Show» у Хмельницькому співпрацював з духовими оркестрами.

Деякі оркестри, виконуючи тематичні твори, запрошують до співпраці хореографічні колективи, що інсценують певний сюжет. Більш широкі можливості в концертній та фестивалній діяльності мають центри військово-музичного мистецтва та інші оркестри, які є показовими: Заслужений академічний Ансамбль пісні і танцю Збройних Сил України (м. Київ), Центр військово-музичного мистецтва Повітряних Сил України (м. Вінниця), Центр військово-музичного мистецтва Військово-морських сил Збройних сил України (м. Одеса), 7-ий військовий оркестр штабу Північного оперативного командування (м. Чернігів) та інші. До їхнього складу, окрім оркестру, входять хореографічна та вокальні групи, і треба сказати, що вони використовують на 100 % свої можливості, створюючи цікаві та яскраві музично-хореографічні шоу.

У вечірніх фестивалних концертах фантастично виглядають виступи фаєр-шоу груп. Театр вогню та світла «zLight» — один з колективів, який співпрацював з духовими оркестрами у виступах на фестивалі «Art Major Show» у Хмельницькому. У своєму мистецтві фаєр-групи застосовують багато реквізиту, що дозволяє створювати незабутні видовище.

Для контрасту з дорослими колективами до виступів залучають і дитячі духові оркестри. Юним музикантам до снаги виконання середньої складності твори, і навіть гра під час крокування не є великою проблемою. За великого бажання учнів та готовності попрацювати можливо зробити й дефіле. Незважаючи на юний вік музикантів таких оркестрів, глядачі отримують велике задоволення від їхніх виступів, адже в підготовку програм вкладено багато дитячих зусиль і свою творчість вони широ дарують публіці.

Обласний етап Усеукраїнського фестивалю дитячої та юнацької творчості «Чисті роси», номінація «художнє виконавство» — «Акорди Сумщини», проводиться в м. Суми раз на два роки. У ньому беруть участь оркестри з міст Шостка, Охтирка, Суми, а також Лебединського, Сумського, Великописарівського та Краснопільського районів. Це колективи центрів позашкільної освіти, загальноосвітніх та мистецьких шкіл у системі освіти, а також аматорські оркестри сільських будинків культури. Зазвичай учасниками конкурсу є десять оркестрів, які розділено на колективи з високим рівнем майстерності та основного виконавського рівня.

Програмою конкурсу передбачено виконання колективами трьох різножанрових творів: маршу, вальсу та твору українського композитора. Тобто журі має оцінити виконавський рівень колективів у жанрах, які традиційно є для духових оркестрів обов'язковими. У репертуарі оркестрів також багато танцювальної музики, джазових мелодій, музики з кінофільмів, а деякі колективи представляють твори з солістами. Юні виконавці старанно оволодівають оркестровою майстерністю і показують гарний рівень виконавства на духових інструментах.

Безумовно, усі колективи мають різні умови та можливості, але, як часто буває, наполеглива праця і цілеспрямованість можуть дати ще кращий результат у навчанні. У виступах дитячих колективів результат їхньої роботи, і вони презентують це як справжні артисти. Конкурс, звичайно, передбачає

змагання колективів між собою, але головним у ньому є долучення до світу музики підростаючого покоління і збереження традицій оркестрового музикування.

Щоб надати фестивалю «Акорди Сумщини» ще й якості національно-патріотичного виховання, я вважаю варто включити в його програму виконання гімну або творів духовного характеру складом, що об'єднує всі оркестри. Зведення дитячих оркестрів практикувалось у м. Суми у 80-х роках, коли для виступів вони об'єднувались на базі оркестру Будинку дитячо-юнацької творчості, і керував ними В. О. Гололобов.

У смт Краснопілля на Сумщині 2011 року започатковано Обласний фестиваль духової музики «Чарівна мідь оркестрів», який проводиться раз на два роки. До нього залучають колективи з районних та селищних будинків культури, загальноосвітніх та мистецьких шкіл області. Протягом періоду проведення свої оркестри на фестивалі представляли м. Конотоп, м. Шостка, м. Тростянець, смт Недригайлів та Буринь, села Верхня Сироватка, Велика Чернечина (Сумського району), Улянівка (Білопільського району), Рябина (Великописарівського району), Голубівка (Лебединського району), Бобрік (Роменського району). Варто відзначити, що Краснопілля представляє декілька колективів: ансамбль барабанщиків Великобобрицького СБК, аматорський духовий оркестр Самогівського СБК та духовий оркестр Краснопільського районного будинку культури. Зазвичай участь у фестивалі беруть приблизно 12 оркестрів. Фестивальне дійство включає марш-парад та концертні виступи колективів у залі. Незважаючи на те, що цей фестиваль збирає для участі аматорські духові оркестри та дитячі колективи, цінним у ньому є тенденція на збереження та підтримку духових оркестрів територіальних громад і загалом на розвиток культури в районних центрах та сільських будинках культури.

Позитивною рисою заходу є участь у ньому дитячих колективів:

- ансамблі барабанщиків з Великобобрицького та Верхньосироватського СБК,
- зразковий аматорський духовий оркестр Рябинівського СБК,
- зразковий аматорський духовий оркестр Голубівського СБК,
- оркестри учнів та викладачів Конотопської ДМШ № 2,

– оркестри учнів та викладачів Шосткинської та Буринської шкіл мистецтв.

Велику вдячність за роботу щодо збереження мистецтва духових оркестрів та залучення до нього молодого покоління варто висловити В. Мішакову (м. Конотоп), А. Пекуровському (с. Самогівка), А. Гнатенку (с. Голубівка), Л. Проценку (с. Рябина), Р. Ларіну та О. Ночовному (м. Шостка), Ю. Семикопенку (с. Верхня Сироватка). Жителі смт Краснопілля та Краснопільського району люблять цей фестиваль і тепло вітають на ньому всіх учасників.

Програма виступів духових оркестрів включала класичні та сучасні твори, обробки для духових оркестрів. Поціновувачі духової музики отримали позитивні емоції від виступу музикантів, ознайомилися з їхнім багатим репертуаром, що зібрав увесь колорит української культури, кращі зразки музики (*«Чарівна мідь оркестрів» на Краснопіллящині, 2019*).

Якщо оцінювати цей фестиваль з позиції збереження традицій духової оркестрової музики, то варто зазначити, що організація такого фестивалю для аматорських духових оркестрів має позитивно вплинути на їхній подальший розвиток.

Серед усіх фестивальних заходів жоден не проходить так помітно для жителів міста Суми, як Усеукраїнський фестиваль духової музики «Сурми України». Цей фестиваль було започатковано в 2000 році Сумською міською радою та Міністерством оборони України за ініціативою начальника військово-музичного управління — головного військового диригента Генерального штабу Збройних Сил України, народного артиста України, генерал-майора Володимира Федоровича Деркача. На початку свого існування захід мав назву «Сурми Конституції», тому що був приурочений до державного свята — Дня Конституції України. У першому фестивалі взяли участь шість військових оркестрів, а в останніх їх було вже п'ятнадцять. У 2005 році «Сурми Конституції» стали Всеукраїнським фестивалем, і зараз це вже фестиваль з 20-річною історією, у якому взяли участь військові та цивільні оркестри України, Білорусії, Росії, Польщі, Грузії, Хорватії та Туреччини. Залучення організаторами до участі в цьому музичному святі колективів з інших країн сприяє ознайомленню слухачів з їхньою культурою та налагодженню міжнародних та творчих зв'язків.

Цей фестиваль став візитівкою міста й най-

більшим серед подібних заходів на території нашої країни. Основними «дійовими особами» з першого фестивалю і до нинішнього часу залишаються військові оркестри з усієї території України, що досить помітно змагаються між собою у вправності гри та дефіле. У різні роки учасниками фестивалю були цікаві цивільні оркестри. Так, відкриттям для відвідувачів на одному з фестивалів став виступ турецького історичного колективу «Улудаг Мехтер Такімі» з м. Бурса, який демонструє музику, костюми та ритуали Османської доби.

Як кажуть сумчани, таке свято потрібно не тільки чути, а й бачити: коли головною вулицею міста Соборною браво марширують яскраві музиканти та всюди лунуть бравурні мелодії, а обабіч неї численні слухачі з задоволенням обдаровують виконавців оплесками. І хоч торік з карантинних причин фестиваль довелося скасувати, неодмінно настануть інші часи, коли над містом знову пролунають його позивні, що стали традиційними для Сумщини зокрема й України в цілому (О. Вертіль, 2021).

Одним з унікальних для України, навіть зіркою серед концеруючих духових оркестрових колективів є дівочий оркестр «Роксолана» Кременчуцького педагогічного коледжу ім. А. С. Макаренка. Завдяки відданій праці керівника колективу Віктора Квітки студентки коледжу, які, до речі, не мають дисциплін з фаху, а працюють над оволодінням інструментами лише з власного бажання, спромоглися вийти на високий виконавський рівень. Своєю майстерністю гри та яскравими музичними шоу дівчата полонили не лише українських слухачів, а й деякі фестивалі Європи. За Плахотнюк та Маліченко (2016), щоб здивувати глядачів і слухачів, оркестр почав виконувати дефіле-програму. Така родзинка оркестру не залишила байдужими жителів як України, так й Італії.

Відкриття фестивального дійства урочисто відбувається на Театральній площі, де оркестри з маршем по черзі заходять на шиккування, презентують свої програми та зведеним складом виконують національні композиції та гімн. У дні проведення «Сурм України» місто перетворюється на великий концертний майданчик — на сцені театру, парках і в альтанці звучать марші та вальси, танго та музичні попури. Є в програмі фестивалю і марш-парад, він відбувається другого дня, після мітингу, присвяченого Дню Конституції.

Позитивним моментом є залучення до участі у фестивалі дитячих та юнацьких духових оркестрів, учасники яких переймають традиції та набувають досвіду на «Сурмах України», а у перспективі можуть поповнити ряди професійних колективів. За роки проведення фестивалю кількість таких оркестрів постійно збільшується, і для більшого розуміння картини наводжу їхній список:

– Дитячий оркестр духових інструментів «Орфей» Сумського міського Палацу дітей та юнацтва (2001);

– Народний духовий оркестр Сумського вищого училища мистецтв і культури ім. Д. С. Бортянського (2001);

– Дитячий духовий оркестр Безлюдівського селищного клубу Харківського району Харківської області (2008);

– Зразковий дитячий духовий оркестр «Віртуози "Імпульсу"» Будинку культури Казенного підприємства «Імпульс», м. Шостка (2008);

– Народний дівочий самодіяльний духовий оркестр «Роксолана» Кременчуцького педагогічного училища ім. А. С. Макаренка (2008);

– Народний дитячий оркестр духових інструментів «Зміна» Кіровоградського обласного центру дитячої та юнацької творчості (2008);

– Дитячий духовий оркестр Солоницівського дитячого клубу «Орлятко» Дергачівського району Харківської області (2014);

– Ансамбль барабанщиків В-Сироватської спеціалізованої загальноосвітньої школи I-III ступенів Сумського району Сумської області (2015);

Духовий оркестр Харківської дитячої школи мистецтв № 2 ім. П. І. Чайковського (2014);

Дитячий духовий оркестр «Гармонія» Кіровоградського НВК I-III ступенів Таращанського району Київської області (2018);

– Дитячий духовий оркестр «Brass Mix» КУ Сумської спеціалізованої школи I-III ступенів № 29 (2019).

Грандіозний фінал проходить на сучасному стадіоні «Ювілейний», де відбуваються основні оркестрові шоу та дефіле. Незважаючи на те, що фестиваль проводиться друге десятиліття, його учасники весь час презентують нові програми, якими щиро захоплюються слухачі. Коли оркестром представляється не лише виконання творів, а й дефіле, це завжди привертає увагу, тому що досягти злагодженості виконання музики й рухів

дуже складно. Завершується фестиваль загальним шикуванням і виконанням духовних творів. Іноді до участі в дійстві залучають і публіку: для спільного виконання державного гімну, «Боже великий, єдиний», оди «До радості» (гімн Євросоюзу) тощо. Ця форма виконавської практики символізує національну згуртованість та відповідає меті, з якою проводиться фестиваль:

«популяризації духової музики, підвищення її ролі в патріотичному та естетичному вихованні сучасного покоління, забезпечення духовної єдності різних верств та вікових категорій населення» (Усеукраїнський фестиваль духової музики «Сурми України», 2018).

Фестивалі в умовах сьогодення визначають напрями розвитку мистецтва та формують нові ідеї, творять особливий механізм регулювання та коригування естетичних смаків, перевіряють практикою новації. Такі їхні функції пояснюються тим, що міжнародний музичний фестиваль акумулює всі сегменти структури сьогоденного музичного життя (композиторів, спеціалізованих виконавців, критиків, продюсерів, менеджерів), створюючи їхню тісну творчу взаємодію, результатом якої стає формування нового мистецького середовища, а також утворення нового мистецького продукту (Давидовський, 2012, с. 99).

Висновки. Збір матеріалів та дослідження історії проведення фестивалів духової музики на Сумщині показали наявність та функціонування таких заходів на різних виконавських рівнях. Аналіз кількості учасників та рівня їхньої підготовки дозволяє зрозуміти теперішній стан та майбутнє духового оркестрового виконавства в області. Так, якщо говорити про дитячі фестивалі, варто відмітити, що на момент проведення цьогорічного фестивалю дитячо-юнацької творчості «Акорди Сумщини» відмічається скорочення дитячих духових оркестрів — у цьому році в ньому взяли участь чотири колективи, а у 2019 році їх було шість.

Обласний фестиваль духових колективів «Чарівна мідь оркестрів», який проводиться раз на два роки та залучає до участі дитячі та аматорські оркестри, спрямований на збереження та розвиток цієї форми виконавства в районних центрах та сільських будинках культури. Те, що проводиться

він у смт Краснопілля, говорить про активну позицію адміністрації та жителів до відродження культурної сфери. І ця позиція підтверджується на ділі — Краснопільський район представляє на фестивалі найбільша кількість колективів. Але, на жаль, і на цьому фестивалі спостерігається скорочення кількості учасників. Так, у 2019 році участь взяли сім оркестрів, а на попередньому фестивалі в 2015 їх було дванадцять. Звісно, склад учасників не має бути постійним, проте хотілося б, щоб їхня кількість не зменшувалась.

Усеукраїнський фестиваль «Сурми України», незважаючи на суспільні зміни, традиційно проводиться і залучає велику кількість слухачів до спілкування з живою музикою. Оркестрові колективи отримують на фестивалі корисну практику гри в різних умовах: на сценах та концертних майданчиках, стадіоні та вулицях міста. І особливо цікаво брати участь у заході юним духовикам. Залучення до участі в цьому фестивалі дитячих оркестрових колективів Сумської та сусідніх областей пропагує духову музику серед молодого покоління, що сприяє продовженню традицій оркестрового виконавства.

Поєднання музичного супроводу оркестрів з візуальними видами мистецтва дозволяє створювати на фестивалях справжні вистави, що зацікавлює різноманітну публіку відвідувати їх знову й знову. Практика загального виконання духовних творів та Державного Гімну України всіма оркестрами, а іноді з публікою, викликає почуття згуртованості, національної єдності та сприяє національно-патріотичному вихованню сучасного покоління. Можна сказати, що завдяки цьому на фестивальних заходах втілюється Концепція національно-патріотичного виховання дітей і молоді.

На рівні з мистецькими навчальними закладами ці фестивалі відіграють значну роль у збереженні традицій та подальшому розвитку оркестрового виконавства. За культурно-мистецьким значенням перше місце серед них займають «Сурми України», що збирають колективи зі всієї країни та залучають слухачів зі всього регіону, а інші фестивалі мають місцеве значення і спрямовані на збереження оркестрового духового виконавства в області.

У сучасному житті, яке насичене телебаченням та інтернетом, важливо мати можливість спілкування з живою музикою, і цю можливість жителям Сумщини дають фестивалі духової музики.

Література:

- Вертіль, О. (2021). *Головною вулицею з оркестром*. Відновлено з <https://cutt.ly/5vDQINO>
- Всеукраїнський фестиваль духової музики «Сурми України»*. (2018). Відновлено з <https://smr.gov.ua/en/misto/sotsialno-ekonomichna-kharakteristika/kultura/88-festivali/521-vseukrajinskij-festival-dukhovoji-muziki-surmi-ukrajini.html>
- Григор'єв, Г. М. (2015). *Форми концертної діяльності духових оркестрів*. *Міжнародний вісник: Культурологія. Філологія. Музикознавство*. I (4). С. 173–178.
- Давидовський, К. (2012). *Міжнародний фестивальний рух у формуванні культурно-мистецького середовища України*. *Культурологічна думка*, 3. С. 94–100.
- Литовка, О. (2013). *Фестивальний рух України періоду її незалежності*. *Вісник КНУКІМ. Сер.: Соціальні комунікації*, 2. С. 111–115.
- Плахотнюк, О. С., & Маліченко, Н. Є. (2016). *Творчість В. Квітки в контексті функціонування народного самодіяльного дівочого духового оркестру «Роксолана»*. *Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України та зарубіжжя*, 8. Рівне: Волинські обереги. С. 80–88.
- Сіончук, О. В., & Сіончук, Ю. О. (2019). *Концертні форми художньо-творчої діяльності військових духових оркестрів*. *Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України та зарубіжжя*, 11. Рівне: Волинські обереги. С. 71–76.
- «Чарівна мідь оркестрів» на Краснопільщині*. (2019). Відновлено з <https://krasnopilska-gromada.gov.ua/news/1560017238/>

References:

- «Charivna mid orkestriv» na Krasnopilshchyni [“Magic copper orchestras” in Krasnopil region]*. (2019). Retrieved from <https://krasnopilska-gromada.gov.ua/news/1560017238/> (in Ukrainian)
- Davydovskiy, K. (2012). *Mizhnarodnyi festyvalnyi rukh u formuvanni kulturno-mystetskooho seredovyscha Ukrayiny [International festival movement in the formation of the cultural and artistic environment of Ukraine]*. *The Culturology Ideas*, 3. P. 94–100. (in Ukrainian)
- Hryhoryev, H. M. (2015). *Formy kontsertnoyi diyalnosti dukhovoykh orkestriv [Forms of concert activity of brass bands]*. *Mizhnarodnyy visnyk: Kulturolohiya. Filolohiya. Muzykoznavstvo*. I (4). P. 173–178. (in Ukrainian)
- Lytovka, O. (2013). *Festyvalnyi rukh Ukrayiny periodu yiyi nezalezhnosti [Festival movement of Ukraine during its independence]*. *Visnyk KNUKIM. Ser.: Sotsialni komunikatsiyi*, 2. P. 111–115. (in Ukrainian)
- Plakhotnyuk, O. S., & Malichenko, N. Ye. (2016). *Tvorchist V. Kvitky v konteksti funktsionuvannya narodnoho samodiyalnoho divochoho dukhovoho orkestru «Roksolana» [Creativity of V. Kvitka in the context of the functioning of the folk amateur girls brass band "Roksolana"]*. *Istoriya stanovlennya ta perspektyvy rozvytku dukhovoyi muzyky v konteksti natsionalnoyi kultury Ukrayiny ta zarubizhzhya*, 8. Rivne: Volynski oberehy. P. 80–88. (in Ukrainian)
- Sionchuk, O. V., & Sionchuk, Yu. O. (2019). *Kontsertni formy khudozhno-tvorchoyi diyalnosti viyskovoykh dukhovoykh orkestriv [Concert forms of artistic and creative activity of military brass bands]*. *Istoriya stanovlennya ta perspektyvy rozvytku dukhovoyi muzyky v konteksti natsionalnoyi kultury Ukrayiny ta zarubizhzhya*, 11. Rivne: Volynski oberehy. P. 71–76. (in Ukrainian)
- Vertil, O. (2021). *Holovnoyu vulytseyu z orkestrom [Along the main street with an orchestra]*. Retrieved from <https://cutt.ly/5vDQINO> (in Ukrainian)
- Vseukrayinskyy festyval dukhovoyi muzyky «Surmy Ukrayiny» [All-Ukrainian festival of wind music "Trumpets of Ukraine"]*. (2018). Retrieved from <https://smr.gov.ua/en/misto/sotsialno-ekonomichna-kharakteristika/kultura/88-festivali/521-vseukrajinskij-festival-dukhovoji-muziki-surmi-ukrajini.html> (in Ukrainian)

Пахомов Юрий Николаевич

Фестивали духовой музыки Сумщины в аспекте культурно-художественных традиций региона

Аннотация. Рассматривается такой вид музыкальной деятельности как фестивали духовой музыки. В результате исследований освещается возникновение и развитие некоторых оркестровых фестивалей, проводимых в Сумской области на разных исполнительских уровнях. Определяется их роль в эстетическом и патриотическом воспитании, а также необходимость подобных мероприятий для популяризации оркестровой духовой музыки, сохранения и дальнейшего развития традиций оркестрового исполнительства, которые имеют важное значение как в военных ритуалах, так и в общественной жизни региона. Установлено, что в наше время фестивали духовой музыки являются основным фактором развития этого жанра исполнения. Несмотря на довольно широкое освещение фестивалей, события в жанре оркестровой духовой музыки, происходящие на разных уровнях исполнительства на Сумщине, не получили должного внимания. Освещение этой проблематики необходимо для правильного понимания и анализа состояния исполнительства на духовых инструментах в области. Материал статьи будет полезен для ученых, исследующих фестивальное движение и занимающихся вопросами истории и развития духовой музыки в нашей стране.

Ключевые слова: фестиваль, фестивали Сумщины, духовые оркестры, традиции, факторы развития.

Yuriy Pakhomov

Sumy region wind music festivals from the standpoint of cultural and artistic traditions of the region

Abstract. The article considers such kind of musical activity as festivals of wind music. As a result of research, the emergence and development of some orchestral festivals held in Sumy region at different levels of performance have been traced. Their role in aesthetic and patriotic education is determined, as well as the need for such measures to promote orchestral wind music, preservation and further development of orchestral traditions, which are important both in military rituals and in public life of the region. It has been found that nowadays wind music festivals are a major factor in the development of this genre of performance. Despite the rather wide coverage of the festivals, the events in the genre of orchestral wind music taking place at different levels of performance in Sumy region, did not receive due attention. Coverage of this issue is necessary for proper understanding and analysis of the state of performance on wind instruments in the region. The material of the article will be useful for scholars who study the festival movement and develop issues of history and development of wind music in our country.

Keywords: festival, festivals of Sumy region, wind orchestras, traditions, factors of development.